နိဗ္ဗာန်

ဓမ္မအားဖြင့်

အသင်္ခတ ပရမတ်တရားတကယ်ရှိ၊ အဟုတ်ရှိတရား၊ ပြုပြင်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ပဋိသန္ဓေနေခြင်း မရှိတဲ့တရား

သင်္ခတံ ဒုက္ခံ၊ အသင်္ခတံ သုခံ၊ ပဋိသန္ဓိ သင်္ခါရာ၊ အပ္ပဋိသန္ဓိ နိဗ္ဗာနံ၊

ပဝတ္တံ ဒုက္ခံ၊ အပ္ပဝတ္တံ သုခံ၊ ဥပ္ပါဒေါ ဘယံ၊ အနုပ္ပါဒေါ ခေမံ၊

အာယူဟနာ သင်္ခါရာ၊ အနာယူဟနာ နိဗ္ဗာနံ။

သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ၊ ဝိသင်္ခါရာ သုခါ။

အာရုံအားဖြင့်

ဓမ္မာရုံ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၊ (ပဉ္စာရုံ မဟုတ်ပါ) ရုပ်ဓာတ်လည်းမဟုတ်၊ မနောဓာတ်၊

မနောဝိညာဏဓာတ်လည်းမဟုတ်၊ အမတေ(အမြုတေ)ဓာတ်အစစ် ဖြစ်ပျက်ကင်းတဲ့ ဓာတ်ဖြစ်သည်။

ခန္ဓာအားဖြင့်

ဘာခန္ဓာမှ မဟုတ်ပါ၊ ခန္ဓဝိမုတ်သာဖြစ်၏၊

ပဉ္စက္ခန္ဓာ၌လည်းမပါ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၌လည်းအကျုံးမဝင်၊ သို့သော် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနဲ့တော့

တစ်စပ်တည်းဖြစ်တယ်၊ မြင်အောင်ကြည့်တတ်ဘို့တော့လိုတယ်၊ ခက်ခဲလှပါဘိ။

(နိဗ္ဗာနံ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓမေဝ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ)

သန္တာန်အားဖြင့်

အပသန္တာန် ဗဟိဒ္ဓတရားဖြစ်တယ်၊ အဇ္ဈတ္တ–အတွင်းမှာ မရှိပါ။ သို့သော် ဂေါစရဇ္ဈတ္တလို့ခေါ်တဲ့

အာရုံတွင်းတရားဖြစ်တယ်၊ လက်တွေ့သဘောနဲ့သာ သိခွင့်ရှိတယ်၊ သဠာယတန(၆)ပါး (နိယကဇ္ဈတ္တ) မှ

အပြင်ဘက်မှာတည်လို့ ဗဟိဒ္ဓဓမ္မာဟု ဟောတာပါ။ (ဂမ္ဘီရကထာ)

သမ္ပဒါအားဖြင့်

မည်သည့်နည်းစနစ်ဖြင့်မှ ပယ်မရသည့်တရား၊ နေဝဒဿန န ဘာဝနာသမ္ပဒါ (ထူးခြားမှုရှိ၏)

အကြောင်းအကျိုးအားဖြင့်

၂–မျိုး ဖြစ်နိုင်တယ်၊

အကြောင်းတရား

အာရုံအကြောင်း(အဘိဓမ္မာနည်း)၊ သံသရာလည်စေသောအကြောင်း ပယ်အပ်သောအကြောင်းမျိုးကား

မဟုတ်ပါ။

အကျိုးတရား

သုတ္တန်နည်း၊ အကျိုး အရိယသစ္စာ

ပဋိသမ္ဘိဒါနည်း – အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ

ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ တိုက်ရိုက်မုချသိနိုင်၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အနုမာန (မှန်းဆနည်း) အားဖြင့်သာ သိခွင့်ရှိတယ်။